

Секція 5.

РОСЛИННИЦТВО ТА ЗЕМЛЕРОБСТВО

Глеваський В. І.

*Білоцерківський національний аграрний університет, пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква,
Київська обл., Україна
e-mail: glevas.@ukr.net*

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ДОБРИВ

Ефективність використання добрив на посівах буряків цукрових залежать від поєднання цілого комплексу факторів, із яких важливо виділити наступні: обробіток ґрунту, вид добрива, довжина вегетаційного періоду, кліматичні, погодні і ґрунтові умови, потенціал продуктивності оброблюваних гібридів, взаємний вплив добрив, гербіцидів і пестицидів, властивості ґрунту, його вологість і температура. Агроклімат створює умови в ґрунті і рослинах, при яких інтенсивність і повнота умов поживних речовин добрив суттєво змінюється, що впливає на урожайність і якість коренеплодів. Результати досліджень показують, що мінливість погодних умов пояснює до 65% ефективності добрив. Навіть в умовах високої культури землеробства вплив агрометеорологічних умов на ефективність добрив у зоні нестійкого і недостатнього зволоження є достатньо суттєвим.

Фосфор і калій мінеральних добрив сприяє збільшенню урожайності і цукристості буряків, знижує втрати цукру в мелясі, вміст розчинного азоту в соку і збільшення їх доброякісності.

Азот, внесений на фоні фосфорно-калійних добрив в оптимальних дозах, обумовлює різке збільшення урожайності буряків на 8–15%, особливо на малогумусних і легких по механічному складу дерново-підзолистих, середніх опідзолених ґрунтах і опідзолених чорноземах. Мінеральні добрива слід вносити в кращі агротехнічні строки, в рекомендованих дозах, в оптимальних співвідношеннях азоту, фосфору і калію, в поєднанні з органічними добривами.

Згідно досліджень, внесення мінеральних добрив на типових чорноземах у зоні достатнього зволоження з розрахунку $N_{160}P_{160}K_{160}$ і нестійкого $N_{130}P_{140}K_{150}$ збільшило урожай коренеплодів відповідно на 10,0 і 8,0 т і збір цукру на 16,4 і 10,5 т з одного гектару.

Подальше збільшення доз добрив є неефективним. Внесення їх у поєднанні з гноєм у нормі 30–60 т/га сприяє збільшенню урожаю ко-

ренеплодів буряків і збору цукру в порівнянні з контролем без добрив відповідно на 12,5 і 1,99 т/га в зоні достатнього зволоження і на 11,4 і 1,45 т/га – недостатнього зволоження.

Поєднання мінеральних добрив з органічними рекомендується здійснювати наступним чином. У зоні достатнього зволоження гній 30–40 т/га в доповненні до встановленої норми мінеральних добрив слід вносити безпосередньо під буряк цукровий. У зоні нестійкого зволоження органічні добрива 30 т/га потрібно вносити також під буряк цукровий при його вирощуванні після озимих, гороху.

У районах нестійкого зволоження внесення мінеральних добрив за один прийом восени під оранку в порівнянні з декількома внесеннями в цей період, у рядки при сівбі і при підживленні обумовлюють збільшення урожаю коренеплодів до 70,0 т/га.

У підзонах нестійкого зволоження забезпечення вологою весняного внесення основного мінерального удобрення під передпосівний обробіток ґрунту в порівнянні з еквівалентною кількістю добрив, внесених восени, знижує урожай коренеплодів на 20–40%.

При недовнесенні мінеральних добрив під оранку в підзоні нестійкого зволоження основне удобрення доцільніше довести на вирівняних участках осінню поверхнево по оранці до замерзання ґрунту, з послідовним загортанням його культиватором, або раною весною, коли починає розмерзатися ґрунт.

У даній підзоні внесення добрив у підживленні $N_{20}P_{20}K_{20}$ на фоні недостатньої кількості основного удобрення зумовлює подальше збільшення урожаю коренеплодів у середньому на 1,5–2,5 т/га. Застосування мінеральних добрив у підживленні дає більший ефект, ніж при внесенні їх під передпосівну культивуацію.

Внесення рядкового удобрення в нормі $N_{10}P_{15-20}K_{10}$ на фоні основного удобрення сприяє збільшенню урожаю коренеплодів у середньому на 2,0–3,0 т/га.

Копелець Б. В., Кулик М. І.

¹Полтавський державний аграрний університет, вул. Г.Сковороди, 1/3, м. Полтава, 36003, Україна

**e-mail: bohdan.kopelets@pdau.edu.ua*

УМОВИ НІВЕЛЮВАННЯ ПОГОДНИХ УМОВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

На сьогодні вже проведені численні дослідження з вивчення сортів, елементів продуктивності, встановлення впливу елементів технології вирощування на формування врожайності та якості зерна пшениці озимої. Останнім часом важливого значення набуває сорт, його спро-